

De Smaak van morgen

Natuurlijk telen en beleven geeft landb

Open teelten met een minimale inzet van bestrijdingsmiddelen. Dat wil het innovatieproject De Smaak van morgen uiteindelijk bereiken. Het is een keiharde voorwaarde voor de ontwikkeling van een duurzame landbouw. Via onderzoek en netwerken met belanghebbenden vullen onderzoekers verder in hoe de duurzame teelten eruit kunnen gaan zien.

Burgers moeten weer van de landbouw kunnen genieten, moeten kunnen voelen, ruiken, proeven, meemaken: kortom beleven. Dat is de bedoeling van belevingslandbouw. Het is een van de twee toekomstbeelden die naar boven zijn gekomen in het project toekomstbeelden van de onderzoeksprogramma's voor systeeminnovaties in de geïntegreerde en biologische open teelten.

Het innovatieproject De Smaak van morgen wil hier verder vorm aan geven. Onderzoekers zijn voor twee bedrijfssystemen, biologisch en geïntegreerd, begonnen met het aanpakken van een groot knelpunt: het beheersen van ziekten, plagen en onkruiden zonder milieu-

belastende inzet van bestrijdingsmiddelen. Want zover is het nog niet in de landbouw, ook niet in de biologische teelt. Biologische telers zijn nog volop bezig met de ontwikkeling van teeltsystemen, waarbij ze ziekten, plagen en onkruiden beheersbaar kunnen houden zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit en kwantiteit van de productie. Wil de landbouw rond 2030 duurzaam zijn dan moet gewasbescherming effectief zijn zonder dat milieubelastende bestrijdingsmiddelen ingezet hoeven te worden.

Het onderzoek voor de Smaak van morgen gebeurt onder meer op de Prof. Broekemahoeve, het proefbedrijf van Wageningen UR in Lelystad. Proeven moeten uitwijzen of het toekomstbeeld belevingslandbouw voor beide bedrijfssystemen uitvoerbaar is. Het eerste gewas – tulpen – is in november de grond in gegaan. Andere gewassen volgen komend voorjaar.

Op de Prof. Broekemahoeve liggen ook proeven voor het tweede toekomstbeeld voor de open teelten: productielandbouw, ofwel groot-schalige duurzame teelt van nieuwe inhoudstoffen voor de industrie. Ook hiervoor ligt een

biologische en een geïntegreerde variant, waarbij teelt zonder of met zo min mogelijk bestrijdingsmiddelen het uitgangspunt is.

>> Genieten van tulpen

Op de Broekemahoeve krijgen begin 2005 diverse akkerbouwgewassen, siergewassen en vollegrondsgroenten een plek in de proeven voor belevings- en productielandbouw. Voor beleving gaat het dan om gewassen die burgers direct kunnen eten, zoals aardbeien, of waar ze van genieten als ze langs fietsen, zoals tulpen. Maar ook bijvoorbeeld om gewassen met een traditie, zoals vlas. Het idee is dat deze vorm van landbouw een plek krijgt in en rondom de stad, ofwel de actieradius van een fietsend gezin. Jan-Eelco Jansma, projectleider van De Smaak van morgen: 'Hier is de druk op de grond het grootst en moet je als landbouw een recht van aanwezigheid hebben. Als burgers die landbouw bewust ervaren, komt er een stuk emotie bij. Daar kennen ze waarde aan toe.'

Verder van de stad af is er volgens het project toekomstbeelden plek voor productielandbouw. Deze vorm van landbouw is, zeker

ouw bestaansrecht

op dit moment, meer een voortzetting van de huidige landbouw, gericht op hoogwaardige inhoudstoffen en uitgangsmateriaal. Voorlopig komen hier gewassen voor als poot-aardappelen, suikerbieten voor suiker en koolzaad voor biodiesel. In de toekomst komt de nadruk meer te liggen op de teelt van nieuwe inhoudstoffen voor de industrie, zoals grondstoffen voor medicijnen. Overigens kunnen deze gebieden best buiten Nederland komen te liggen, omdat Nederland dan eigenlijk één grote stad is. Jansma: 'Je kan ook denken aan Oekraïne of Polen.'

>> Peren en bessen

Naast akkerbouwgewassen, siergewassen en vollegrondsgroenten, experimenteert De Smaak van morgen ook met fruit. Dat gebeurt op de proefaccommodatie van Wageningen UR in Randwijk. Een jaar geleden is hier peer en rode bes ingeplant onder een overkapping. Daarmee willen de onderzoekers proberen zonder bestrijdingsmiddelen te telen. Onderzoeker Rien van der Maas: 'Fruit is een belevingsproduct bij uitstek, maar teelt zonder bestrijdingsmiddelen is gelijk een probleem,

ook voor de biologische teelt. Daarom doen we het voorlopig onder overkapping. Zo houdt je de teelten droog, waardoor je minder kans hebt op schimmels.'

Dat juist bij belevingslandbouw spuiten een probleem is, ook als de teelt biologisch is weet Van der Maas van zijn begeleidingsgroep. Hierin zit fruitteler Florian de Clercq, die op zijn landgoed De Olmenhorst in Lisserbroek met 16 hectare appels en peren al aan belevingslandbouw doet. Hij verkoopt fruit, biedt zelfpluk aan, heeft een landgoedwinkel en organiseert feesten en partijen, ook midden in zijn boomgaard. Met al die mensen op zijn bedrijf kan spuiten eigenlijk niet, ook niet met biologische middelen omdat ook die soms schadelijk zijn voor het milieu.

Naast beleving kent fruit ook een variant productielandbouw. Bij fruittelers in het land worden nieuwe rassen getest die toe kunnen met weinig bestrijdingsmiddelen.

>> Netwerk

Het onderzoek aan de varianten belevings- en productielandbouw op de proefbedrijven hebben vooral een technische insteek: welke

gewassen zijn geschikt en wat voor innovatieve maatregelen, op het gebied van robotisering, agrobiodiversiteit of bodemmanagement, dragen bij aan een teelt zonder bestrijdingsmiddelen. Daarnaast willen de onderzoekers rond Almere en bij het Knooppunt Arnhem-Nijmegen (KAN-gebied) een netwerk opzetten om het aspect belevingslandbouw verder vorm te geven. Geïnteresseerde boeren, gemeenten, provincies, adviesbureaus en andere belanghebbenden kunnen dan met elkaar proberen de belemmeringen te benoemen en weg te werken, zodat belevingslandbouw daadwerkelijk een plek krijgt in de streek. Jansma: 'Wat mij betreft zijn er in het jaar 2010 vijf stadsboerderijen in Almere.'

Meer informatie: Jan-Eelco Jansma, t 0252 462112, e janeelco.jansma@wur.nl; Rien van der Maas, t 0488 473728, e rien.vandermaas@wur.nl. Het rapport 'Vernieuwing van verbreding' over de toekomstbeelden voor multifunctionele landbouwsystemen kunt u downloaden. Kies hiervoor de buttoncombinatie 'open geïntegreerd' en 'toekomst'.